

El paper de la Societat Catalana de Trasplantament en el trasplantament d'òrgans a Catalunya

Josep M. Campistol, Carles Bravo, Mercè Brunet, Nicolás Manito, Francesc J. Moreso, Núria Masnou, Miquel Navasa, Emilio Ramos

Junta de la Societat Catalana de Trasplantament. Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears. Barcelona.

Història

Catalunya ha estat sempre un país capdavanter en el trasplantament d'òrgans sòlids. De fet, a casa nostra, es van fer els primers trasplantaments d'òrgans a l'Estat espanyol: de ronyó a l'Hospital Clínic l'any 1965, de pàncrees al mateix hospital l'any 1983, de fetge a l'Hospital de Bellvitge l'any 1984, de cor a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau l'any 1984, de pulmó l'any 1990 a l'Hospital Vall d'Hebron i, finalment, el de budell l'any 2009 també a l'Hospital Vall d'Hebron. En aquests casos, els centres catalans han estat capdavanters en l'activitat de trasplantament a l'Estat espanyol.

Avui en dia, els trasplantaments d'òrgans realitzats a Catalunya representen aproximadament el 30% de l'activitat de trasplantament de tot l'Estat espanyol. Aquesta iniciativa i l'activitat de trasplantament d'òrgans sòlids a Catalunya provocà que l'any 1984 un grup de professionals distingits en el trasplantament d'òrgans sòlids fes realitat la constitució de la Societat Catalana de Trasplantament¹ (SCT). Així, el 1984 es creà la primera societat de trasplantament d'òrgans a l'Estat espanyol, gràcies a la iniciativa dels doctors Antoni Caralps i Riera, Josep Maria Gil-Vernet, Carles Margarit i Creixell, Josep M. Caralps i Riera i Josep Oriol Bonin.

Aquesta societat ha estat, durant molts anys, l'única de trasplantament d'òrgans sòlids de l'Estat espanyol; fa pocs anys es varen crear altres societats regionals i fins fa dos anys, el 2010, no es va constituir la *Sociedad Española de Trasplante*. Aquest fet va provocar que durant molts anys l'SCT actués com si fos la societat estatal de trasplantament i rebés assistents i ponències d'arreu de l'Estat espanyol i també a nivell internacional.

Durant tots aquests anys d'història, l'SCT ha contribuït amb importants avenços en el món del trasplantament d'òrgans sòlids, avenços que han tingut en molts casos un paper actiu important de l'SCT, tant en l'activació d'aquests trasplantaments com en fer de portaveu d'aquestes novetats. Durant tots aquests anys, i de manera periòdica i democràtica, la societat ha anat tenint diversos presidents, que han estat escollits en el procés assembleari pels membres de l'SCT (Taula 1).

TAULA 1. Presidents de la Societat Catalana de Trasplantament

2011 - actualitat	Josep M. Campistol i Plana
2009 - 2011	Daniel Serón i Micas
2005 - 2009	Frederic Oppenheimer i Salinas
2001 - 2004	Carles Margarit i Creixell
1999 - 2001	Josep M. Grinyó i Boira
1995 - 1999	Josep M. Lloveras i Macià
1989 - 1995	Jeroni Alsina i Rocasalbas
1984 - 1989	Antoni Caralps i Riera

Cal també remarcar l'augment progressiu de membres de l'SCT que, tal com s'ha comentat, no eren només del nostre territori sinó d'arreu de l'Estat espanyol i moltes vegades també dels països iberoamericans.

Un fet important, que va tenir lloc l'any 1997, va ser la creació de la Fundació Catalana de Trasplantament (FCT). Gràcies a la iniciativa del president d'aquell moment, el Dr. Josep M. Lloveras, es va crear aquesta fundació, directament liderada per ell mateix i coordinada per l'SCT, com a instrument per capitalitzar les feines i els processos de la societat. Aquesta fundació ha tingut un èxit important en l'estímul del trasplantament a Catalunya i, especialment, en la promoció de la recerca. Fruit d'aquesta promoció han estat les beques i els premis que periòdicament ha donat l'FCT i que esmentarem més endavant.

L'any 2009 l'FCT publicà *Història del trasplantament d'òrgans a Catalunya*². Eulàlia Valls, autora d'aquest llibre, va fer un recull de tots els moments viscuts per l'SCT. És un bon element de referència sobre la nostra història recent.

Per acabar la història de l'SCT, ens volem referir a les relacions amb l'Organització Catalana de Trasplantament (OCCAT). Des de l'SCT sempre s'ha entès un treball con-

Correspondència: Josep M. Campistol i Plana
Hospital Clínic
C/ Villarroel, 170 Esc. 13-5a
08036 Barcelona
Tel. 932 273 395
Adreça electrònica: jmcampis@clinic.ub.es

junt, obert, franc i sincer amb l'OCCAT amb l'únic objectiu de potenciar el trasplantament d'òrgans a Catalunya i intentar incrementar el nivell tan assistencial com científic. L'SCT ha mantingut des del principi unes excel·lents relacions amb aquesta organització, fruit de les quals va sorgir el butlletí de les societats, en col·laboració amb l'OCCAT i afavorit pel fet que el seu director venia sovint a l'SCT a presentar l'activitat de trasplantament a Catalunya. També cal remarcar la participació de diferents metges de l'OCCAT en els congressos de la nostra societat.

Congressos

Un dels elements més importants i destacats de l'SCT ha estat l'organització de congressos de manera periòdica des de la seva creació. L'any 1985 es va desenvolupar el primer congrés de l'SCT, que va representar el primer esdeveniment científic sobre trasplantament d'òrgans a l'Estat espanyol. Posteriorment i de manera periòdica, habitualment bianual, la societat ha organitzat i desenvolupat congressos de l'especialitat que han representat moltes vegades no solament l'SCT sinó que han estat el congrés de tot el territori espanyol i han donat cabuda a molts metges d'Amèrica Llatina. De l'organització dels congressos cal remarcar que l'any 1989 l'SCT, juntament amb l'*European Society for Organ Transplantation* (ESOT), va organitzar el congrés de l'ESOT a Barcelona; presidit pel Dr. Laureano Fernández-Cruz va ésser un èxit important.

Un altre esdeveniment molt significatiu, que probablement va marcar el futur de la història de l'SCT, va tenir lloc l'any 1996 quan la societat va organitzar a Barcelona el congrés de la Societat Internacional de Trasplantament. Va resultar un èxit apoteòsic amb l'assistència de més de 3.000 delegats d'arreu del món. Va ser la posada de llarg, de la societat i del trasplantament a Catalunya. Avui, que han passat pràcticament disset anys, molts metges assistents a aquest congrés recorden el seu brillant desenvolupament tant des de el punt de vista científic com pels elements culturals i socials que varen envoltar el congrés, com ara un brillant concert del tenor Josep Carreras al teatre Tívoli de Barcelona. Posteriorment, l'SCT ha seguit organitzant congressos de periodicitat bianual; en l'actualitat s'està preparant ja la 12a edició, que tindrà lloc a Barcelona el mes de març de 2013.

En el marc d'aquests congressos, cal remarcar un esdeveniment que ha estat molt important i positiu per a l'SCT: l'entrega de medalles d'or pel reconeixement a la nostra societat i trajectòria i per les aportacions brillants dins del món del trasplantament. Va estrenar aquest guardó el Dr. Thomas Starzl a Pittsburgh l'any 1996. A la Taula 2 s'inclou el nom dels guardonats amb aquesta distinció. El proper any, l'SCT reconeixerà la labor del Dr. Francis Delmonico en la protecció del trasplantament

d'òrgans i tota la seva tasca per evitar el tràfic d'òrgans arreu del món, especialment en els països en vies de desenvolupament.

TAULA 2. Medalles d'or de la Societat Catalana de Trasplantament

1996	Sir Roy Calne
1996	Thomas Starzl
1999	Antoni Caralps
1999	Josep M. Gil-Vernet
2001	Felix Rapaport
2003	Barry Kahan
2003	David Shuterland
2005	John Najarian
2005	Claudio Porticelli
2007	Carles Margarit
2009	Gerhard Opelz
2011	Kathryn Wood

Un altre element clau en el marc del congrés ha estat la publicació dels resums i, especialment, dels millors treballs en el marc de *Transplantation Proceedings*, que durant molts anys ha estat la revista de presentació i comunicació de la nostra societat a nivell internacional i l'aparador dels millors treballs originals presentats en el propi congrés. Durant anys *Transplantation Proceedings* ha tingut un número monogràfic dedicat al nostre congrés, amb una brillant i acurada selecció dels millors treballs que s'hi han presentat.

Objectius

L'SCT, durant els seus 25 anys d'història, ha tingut com a objectius principals els següents:

- Agrupar tots els especialistes llicenciats en medicina i cirurgia o d'altres especialitats relacionades que tinguin interès o vinculació amb l'especialitat de trasplantaments.
- Contribuir a la millora dels seus associats.
- Promoure el desenvolupament d'activitats científiques i acadèmiques relacionades amb el trasplantament.
- Assessorar els organismes públics i societats privades en matèria de trasplantament.
- Establir els mitjans per a l'ampliació d'estudis de l'especialitat.
- Col·laborar amb les universitats per a un desenvolupament científic i tècnic de l'especialitat.
- Fomentar la col·laboració amb d'altres societats estatals i internacionals.

En aquest context, cal remarcar el paper de la promoció del trasplantament d'òrgans a casa nostra, la promoció de l'equitat del trasplantament d'òrgans i la seva transparència, la promoció de la recerca clínica i experimental sobre temes relacionats amb trasplantament d'òrgans i, també, l'educació de la societat per a poder afavorir els trasplantaments. En aquest sentit, també cal remarcar el

paper que ha tingut la societat amb l'edició del seu butlletí, *Butlletí Trasplantament*³, que durant molts anys i amb una periodicitat trimestral ha permès fer-se ressò dels esdeveniments més importants que han tingut lloc en l'àrea del trasplantament a Catalunya i que ha permès publicar importants articles d'opinió de membres de l'SCT sobre temes relacionats.

Beques

Tal com ja s'ha comentat, l'SCT i la seva fundació tenen entre les seves funcions la promoció de la recerca a casa nostra. En aquest sentit, l'SCT el 1997 instaurà unes beques periòdiques, anuals, per desenvolupar i estimular la recerca a Catalunya. Durant tots aquests anys, molts metges, biòlegs i farmacèutics han estat becats per l'SCT. Fruit d'aquestes ajudes han estat el desenvolupament d'importants professionals en el marc del trasplantament d'òrgans a casa nostra i la realització d'importants estudis tant a nivell clínic com a nivell de recerca experimental.

Les beques o ajuts han estat els elements més importants i emblemàtics de la nostra societat, juntament amb uns premis com a reconeixement de l'activitat clínica i científica dels membres de l'SCT. Coincidint amb l'adjudicació de les beques, l'SCT també reconeix els treballs presentats a congressos o publicats en revistes científiques que han tingut més repercussió a nivell nacional i internacional. Com bé hem dit, s'han premiat importants treballs desenvolupats a casa nostra, duts a terme per professionals del nostre país, que han tingut el reconeixement més enllà de les nostres fronteres.

Relacions institucionals

L'SCT, des dels seus inicis, ha tingut una vocació clarament internacional. Durant molts anys ha estat l'única societat de trasplantament de l'Estat espanyol. En aquest sentit, el nostre congrés s'ha constituït com el fòrum de debat per part de tots els professionals de l'Estat espanyol relacionats amb trasplantaments i, a més, durant molts anys hi han participat metges iberoamericans en estreta relació amb nosaltres. En aquests moments que hi ha altres societats regionals i, des de fa poc més de dos anys, la *Sociedad Española de Trasplante*. L'SCT segueix obrint fronteres i mirant més enllà del nostre territori i ha establert diverses relacions internacionals tant amb societats científiques com amb professionals per poder donar a la nostra societat el reconeixement que mereix i poder ampliar els nostres coneixements amb participació d'altres professionals. En aquest sentit cal destacar la reunió que es va mantenir l'any 2010 juntament amb la *Israel Transplantation Society*, reunió d'intercanvi entre professionals del nostre país i professionals d'Israel. L'any 2011 va tenir lloc a Barcelona, amb la col·laboració de la nostra societat i l'ESOT, la reunió de *Transplantomics* on es varen revisar els temes

principals en l'àmbit de trasplantament d'òrgans. Cal destacar que el proper any tindrem a Barcelona el *Trends*, una reunió internacional, amb la col·laboració de l'SCT en l'organització, que reunirà professionals de ciències bàsiques directament relacionades amb trasplantaments i malalties autoimmunes.

L'SCT sempre ha tingut la mirada oberta al món científic i del trasplantament i, en aquest sentit, esperem que en els propers anys puguem consolidar aquest paper com a SCT i, alhora, situar-nos en el context mundial del trasplantament d'òrgans.

Futur

El futur de l'SCT, creiem, ha de ser reeixit en aquest nou moment que viu el nostre país i amb una activitat de trasplantament francament interessant, amb grans professionals en aquesta àrea. La nostra societat no pot tenir altre futur que l'èxit i la seva consolidació i creixement al món actual.

Avui dia Catalunya representa un punt important en el trasplantament d'òrgans, no solament a l'Estat espanyol sinó a nivell internacional; molts professionals del nostre país són referència en la seva feina i la nostra activitat és capdavantera a l'Estat espanyol i a Europa. En aquest sentit, la nostra societat ha de mantenir el nivell actual i, si és possible, intentar créixer per fer les coses millor i poder així consolidar la nostra societat i el trasplantament d'òrgans sòlids arreu del món.

Malgrat la situació econòmica actual i els perills que hi pot haver per la presència d'altres societats, tant nacionals com regionals, creiem que la història, la tradició i la professionalitat del trasplantament d'òrgans a Catalunya han de ser capaços de tirar endavant i refermar la nostra societat com a element de referència. En aquests sentit, el manteniment del nostre congrés amb caràcter bianual, les relacions internacionals, el potenciar la recerca clínica i la recerca bàsica i les relacions amb la indústria farmacèutica han de ser elements importants per definir el futur de la nostra societat.

Estem ben segurs que amb la col·laboració de tots plegats, la junta directiva actual, els professionals relacionats amb el trasplantament, les autoritats sanitàries i, especialment, la societat catalana, l'SCT, i sobretot el trasplantament a Catalunya, seguiran essent per molts anys referència per a tots plegats no solament a l'Estat espanyol sinó a nivell europeu i, probablement, a nivell mundial.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Societat Catalana de Trasplantament [Internet]. Disponible a: <http://www.sctransplant.org/indexcat.html>
2. Valls E. Història del trasplantament d'òrgans a Catalunya. Barcelona: Edicions 62; 2009.
3. Butlletí Trasplantament [Internet]. Disponible a: <http://www.sctransplant.org/publ1cat.html>